

Всі досліджувані зразки тістечок містять значно менше незамінних амінокислот порівняно зі шкалою ФАО/ВООЗ. Менший дефіцит у незамінних амінокислотах мають тістечка „М'ятні”, „Сонячні” і „Горошина”. У тістечках „М'ятних” його знижує сухе знежирене молоко, у „Сонячних” – ядра насіння соняшника, у „Горошині” – горохове борошно.

Висновки. Таким чином, внесення в рецептуру пісочних тістечок білкових макронутрієнтів є доцільним, оскільки сприяє поліпшенню амінокислотного складу нових виробів і, зокрема, підвищенню їх біологічної цінності.

На перспективу необхідно здійснювати подальше удосконалення асортименту тістечок у напрямі зниження енергетичної та підвищення біологічної цінності за рахунок нетрадиційних видів сировини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Смелянова Н. Вміст амінокислот при пророщуванні злаків / Н.Смелянова, А.Українець, С.Потапенко, Р.Мукоїд // Харчова і переробна промисловість. – 2007. - № 8-9. – С. 16-17.
2. Савенкова Г. В. Анализ пищевой и энергетической ценности кондитерских изделий / Г. В. Савенкова // Хлебопекарное производство. – 2007. - № 2. – С. 23-25.
3. Воробьев В. И. О рациональном питании / Воробьев В. И. – М.: Знание, 1987. – 187 с.
4. Рудавська Г. Б. Наукові підходи та практичні аспекти оптимізації асортименту продуктів спеціального призначення : монографія / Г. Б. Рудавська, Є. В. Тищенко, Н. В. Притульська – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2002. – 371 с.
5. Антіпіна О.О. Підвищення харчової цінності хлібобулочних виробів / О. О. Антіпіна // Зб. наук. праць НУХТ. - № 25. – Частина 1 – К.: 2008. – С. 119-121.
6. Справочник по товароведению продовольственных товаров / [Т.Г.Родина, М.А.Николаева, Л.Г.Елисеева и др. ; под ред. Т. Г. Родиной]. – М.: КолосС, 2003. – 608 с.
7. Татаринская Е.Д. Функциональные смеси „Промикс” и „Альболак” – инновационные разработки АПС „АЛЕВ” / Е.Д. Татаринская // Кондитерское производство. – 2007. - № 2. – С. 22-23.
8. Кисиль Н. Н. Лизин – незаменимая добавка в пищу / Н.Н. Кисиль, Э.М. Тер-Саркисян // Пищевая промышленность. – 2007. - № 11. – С. 30.
9. Смоляр В.І. Фізіологія та гігієна харчування / Смоляр В.І. – К.: Здоров'я, 2000. – 336 с.
10. Санина Т. Рецептуры композитных смесей для хлебобулочных изделий / Т.Санина, Е.Пономарева, О.Воропаева, В.Рыжков // Хлебопродукты. – 2006. - № 2. – С. 66-68.
11. Остроумова Т.Л. Белковый десерт из обезжиренного молока / Т.Л. Остроумова // Молочная промышленность. – 2007. - № 4. – С. 58-59.
12. Сирохман И.В. Кондитерские изделия из нетрадиционного сырья : монографія / Сирохман И.В. – К.: Техніка, 1987. – 197 с.

УДК 664.681

Давидович О. Я.

ЦУКРОВЕ ПЕЧИВО З ПОЛІПШЕНИМ ЖИРНОКИСЛОТНИМ СКЛАДОМ

Розглянуто рецептури на нові види цукрового печива, які характеризуються поліпшеним жирнокислотним складом.

Ключові слова: жирні кислоти, ідеальний ліпід, цукрове печиво.

SACCHARINE THIN CAPTAIN IS WITH IMPROVING ZHIRNOKISLOTNIM COMPOSITION

Compounding is considered on the new types of saccharine thin captain, which are characterized improving zhirnokislotnim composition.

Key words: fat acids, ideal lipid, saccharine thin captain.

Вступ. Жири входять до складу печива як один з основних компонентів. Вони надають тісту пластичності, а готовим виробам – шаруватості, розсипчастості, приємного кольору на зломі та здобний смак [1].

Відомо, що жирові продукти забезпечують $\frac{1}{3}$ добової потреби людини в енергії, є джерелом жиророзчинних вітамінів – А, D, Е, К, інших біологічно активних речовин. Проте здатність жиру забезпечувати життєво важливі для організму процеси і запобігти багатьом захворюванням залежить передусім від вмісту в них і співвідношення поліненасичених жирних кислот.

Поліненасичені жирні кислоти (ω -3 і ω -6) є інгредієнтами жирів. Лінолеву кислоту та її похідні (γ -лінолеву і арахідонову кислоти), які мають перший подвійний зв'язок у 6-му положенні, відносять до ω -6. Ліноленову, ейкозапентаєнову, докозапентаєнову і докозагексаєнову кислоти, які мають перший подвійний зв'язок у 3-му положенні, відносять до ω -3 [2].

Поліненасичені жирні кислоти (лінолева, ліноленова і арахідонова) не синтезуються в організмі людини і тому є незамінними в харчуванні. За біологічною дією їх прирівнюють до вітамінів. Ці кислоти входять до складу біомембран і беруть участь у пластичних процесах (синтезі власних жирів організму), забезпечують функції мембран клітин, сприяють перетворенню холестерину у холевій кислоти і виведенню їх із організму, нормалізують стан стінок кровоносних судин, підвищують їх еластичність і зменшують проникність [2, 3].

Найважливішою біологічною функцією поліненасичених жирних кислот є їх участь у синтезі тканинних гормонів простагландинів, які знижують виділення шлункового соку й зменшують його кислотність. Вони є медіаторами запального процесу й алергічних реакцій, відіграють важливу роль у діяльності нирок, впливають на різні ендокринні залози, підвищують опірність до інфекцій та радіації. Добова потреба дорослої людини в поліненасичених жирних кислотах становить 2-6 г [2, 3].

За повної відсутності поліненасичених жирних кислот у харчуванні спостерігається припинення росту, ураження шкіри, зміни проникності капілярів.

Продукти харчування, збагачені ω -3 жирними кислотами, є засобами профілактики серцево-судинних, онкологічних, нервових, ниркових захворювань, діабету, артритів, виразкових колітів, гепатитів, ожиріння [2].

Постановка завдання. Основною метою статті є розроблення рецептур цукрового печива з поліпшеним жирнокислотним складом.

Результати досліджень. Як жировий компонент у переважній більшості рецептур цукрового печива використовується маргарин. Маргарин не є ідеальними і фізично повноцінним продуктом за своїм складом. Для нього характерна незбалансованість жирнокислотного складу, у зв'язку з цим важливе значення має його коригування. З метою поліпшення жирнокислотного складу розроблено рецептури нових видів цукрового печива, в яких замінено маргарин на нетрадиційні види рослинних олій: у печиві “З сиром” – 10 % олії з насіння розторопші плямистої, у печиві “Загадка” та “Промінчик” – 10 % олії волоського горіха.

Олія з насіння розторопші плямистої нерафінована і недезодорована холодного пресування багата на незамінні поліненасичені жирні кислоти – 62-65 %, вона містить близько 61 % лінолевої кислоти та 2 % ліноленової. Перевагами олії розторопші плямистої є досить

високий вміст токоферолів, каротиноїдів, вітамінів А, В, Е, К, Р, D і флаволігнатів, які, як відомо, гальмують процеси перекисного окислення ліпідів. Ця олія містить особливий компонент сілібінін, який зміцнює і регенерує клітини печінки.

Олія з розторопші має протизапальні, ранозагоювальні та знеболювальні властивості. Також позитивно впливає на підшлункову залозу, шлункову залозу, шлунково-кишковий тракт, статеву систему, серце та судини [4].

Олія волоського горіха холодного пресування містить такі жирні кислоти, як пальмітинову – 5,1 %, стеаринову – 2,5 %, олеїнову – 23,8 %, лінолеву – 47,4 %, ліноленову – 15,8 %, вітаміни А, Е (42 мг), С, групи В, каротиноїди, макро- та мікроелементи (цинк, мідь, йод, кальцій, магній, залізо, фосфор, кобальт). Ця олія знижує вміст і дію холестерину в крові, знижує ризик кардіологічних захворювань, сприяє виведенню радіонуклідів з організму, рекомендується при гіперфункції щитовидної залози, хронічному гепатиті, сильно тонізує та підвищує захисну функцію організму [5].

З метою визначення біологічної цінності жиру цукрового печива ми вивчили жирнокислотний склад (табл. 1).

Вивчення ліпідного складу нового цукрового печива показало, що за рахунок заміни 10% маргарину на нетрадиційні види олії відбулося збільшення частки ненасичених жирних кислот і відповідно зменшення насичених. Так, у печиві “З сиром” кількість ненасичених кислот порівняно із контрольним зразком збільшилась на 2 %, у печиві “Загадка” на 1,64 % та у печиві “Промінчик” – на 3,4 %.

Використання олії з насіння розторопші плямистої у рецептурі печива “З сиром” привело до того, що збільшилась частка лінолевої кислоти порівняно з контрольним зразком на 2,7%.

Заміна 10 % маргарину на олію волоського горіха у рецептурах печива “Загадка” та “Промінчик” сприяли тому, що у них виявлено у невеликих кількостях насичені низькомолекулярні кислоти, такі як масляна, капронова та каприлова, проте збільшено частку поліненасичених жирних кислот, в тому числі ідентифіковано ліноленову кислоту, частка якої становить 0,63 і 0,75 % до загальної кількості жирних кислот у печиві “Загадка” і “Промінчик”, відповідно. У печиві “Загадка” кількість лінолевої кислоти збільшилась на 3,8 %, а у печиві “Промінчик” – на 5,7 %.

Л. Ю. Арсеньєва (2007 р.) для розроблення індексу якості ліпідного складника на підставі всебічного вивчення та узагальнення результатів досліджень провідних нутриціологів і біохіміків різних країн уточнила співвідношення фракцій жирних кислот – насичених (НЖК), мононенасичених (МНЖК) і поліненасичених (ПНЖК) – у складі “ідеального ліпиду” з урахуванням часток фракцій ПНЖК груп ω -3 і ω -6:

$$\text{НЖК} : \text{ПНЖК}_{\omega-6} : \text{ПНЖК}_{\omega-3} : \text{МНЖК} = 33,5 : 30,0 : 3,0 : 33,5 [6].$$

Використовуючи цю формулу, ми провели розрахунок співвідношення фракцій жирних кислот у новому цукровому печиві. Результати визначення, наведені на рис. 1, свідчать, що порівняно із контрольним зразком у розроблених видах цукрового печива співвідношення фракцій жирних кислот є значно кращим. Зокрема, необхідно виокремити печиво “Промінчик”, в якому це співвідношення є найбільш близьким до ідеального ліпиду порівняно з іншими видами печива.

Таблиця 1

Жиринокислотний склад нового цукрового печива $p \leq 0,05$

Назва жирної кислоти	Контроль		“З сиром”		“Загадка”		“Промінчик”	
	мг/100 г	%	мг/100 г	%	мг/100 г	%	мг/100 г	%
Масляна (C _{4:0})	–	–	–	–	28,50	0,29	23,33	0,25
Капронова (C _{6:0})	–	–	–	–	16,78	0,17	13,31	0,14
Каприлова (C _{8:0})	–	–	–	–	12,89	0,13	9,89	0,11
Капринова (C _{10:0})	–	–	–	–	20,92	0,21	15,77	0,17
Лауринова (C _{12:0})	33,98	0,30	25,98	0,28	42,47	0,43	35,21	0,38
Міристинова (C _{14:0})	121,43	1,05	92,77	1,00	146,83	1,49	121,48	1,30
Міристолеїнова (C _{14:1})	–	–	–	–	20,47	0,20	–	–
Пальмітинова (C _{16:0})	3960,60	34,31	3038,19	32,79	3106,89	31,44	2850,26	30,50
Пальмітоолеїнова (C _{16:1})	24,38	0,21	21,58	0,23	25,48	0,26	22,06	0,23
Стеаринова (C _{18:0})	635,38	5,50	462,82	5,00	529,98	5,36	460,32	4,93
Олеїнова (C _{18:1})	5016,38	43,46	3966,63	42,82	3996,69	40,44	3773,36	40,39
Лінолева (C _{18:2})	1750,89	15,17	1656,61	17,88	1872,26	18,95	1947,57	20,85
Ліноленова (C _{18:3})	–	–	–	–	62,12	0,63	70,36	0,75
Загальна кількість	11543,04	100	9264,58	100	9882,28	100	9342,92	100
Частка насичених жирних кислот	–	41,16	–	39,07	–	39,52	–	37,78
Частка ненасичених жирних кислот	–	58,84	–	60,93	–	60,48	–	62,22

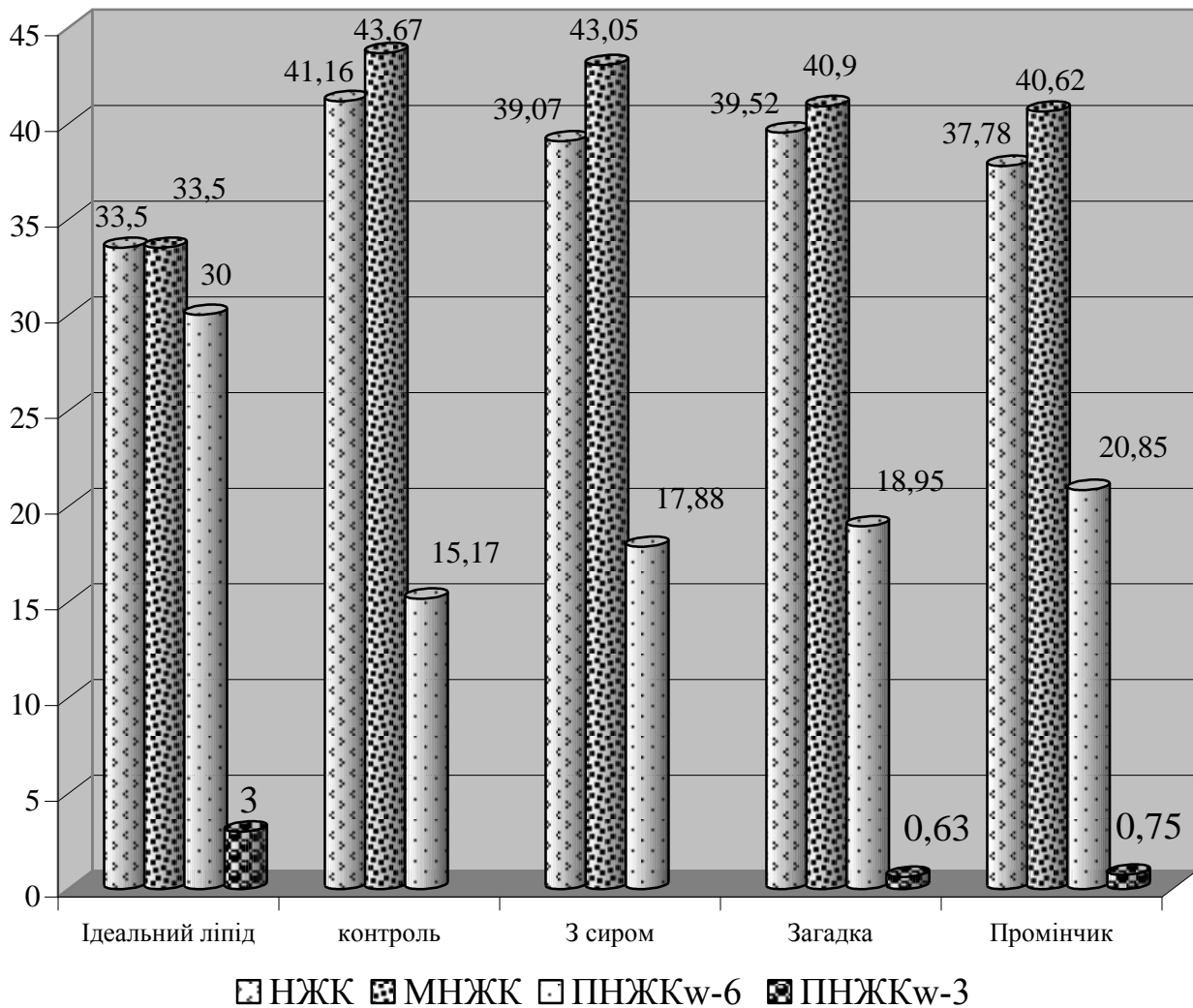

Рис. 1. Співвідношення фракцій жирних кислот у новому цукровому печиві порівняно з ідеальним ліпідом

Висновки. Отже, введення нетрадиційних видів рослинних олій у нові рецептури розробленого цукрового печива значно поліпшило їх жирнокислотний склад, що відповідає сучасним вимогам нутріціології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сирохман І.В. Товарознавство цукру, меду, кондитерських виробів: підручник. / І.В. Сирохман, Т.М. Лозова. – [2-е вид., перероб. та доп.]. – К.: ЦУЛ, 2008. – 616 с.
2. Сирохман І.В. Товарознавство харчових продуктів функціонального призначення: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / І.В. Сирохман, В.М. Завгородня. – К.: ЦУЛ, 2009. – 544 с.
3. Смоляр В.І. Фізіологія та гігієна харчування / Смоляр В.І. – К.: Здоров'я, 2000. – 336 с.
4. www.oil-variant.ru.
5. www.walnuts.pochtamt.ru.
6. Арсеньева Л.Ю. Наукове обґрунтування та розроблення технології функціональних хлібобулочних виробів з рослинними білками та мікронутрієнтами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора техн. наук / Арсеньева Л. Ю. – К.: Київський нац. ун-т харчових технологій, 2007. – 42 с.